

Documents per a l'organització i la gestió dels centres

L'educació bàsica als centres d'educació
especial

23/06/2016

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Índex

L'educació bàsica als centres d'educació especial	3
1 Introducció	3
2 Currículum	3
3 Pla individualitzat	4
4 Avaluació	4
5 Alumnes que comparteixen recursos dels centres d'educació especial i dels centres ordinaris	5
6 Programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial	6
7 Programes de formació i inserció adreçats específicament a alumnes amb necessitats educatives especials	7
8 Centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR)	8
9 Normativa d'aplicació (l'educació bàsica als centres d'educació especial)	9

L'educació bàsica als centres d'educació especial

1 Introducció

El projecte educatiu de cada centre d'educació especial ha d'incloure els elements organitzatius, de gestió del centre, de l'aula i del currículum necessaris per respondre a les necessitats de suport educatiu dels alumnes que hi estan escolaritzats.

A més, per a cada alumne, s'ha d'elaborar un pla individualitzat (PI) amb la cooperació de tots els professionals que hi intervenen, de la família i del mateix alumne, segons les seves possibilitats.

2 Currículum

Els centres d'educació especial han de prendre com a referent, per a l'organització i la programació, les competències que els alumnes han d'adquirir en finalitzar l'escolarització obligatòria:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual
2. Competència matemàtica
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
4. Competència artística i cultural
5. Competència digital
6. Competència social i ciutadana
7. Competència d'aprendre a aprendre
8. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria

Les competències bàsiques són les capacitats d'una persona de resoldre problemes reals en contextos diversos integrant coneixements, habilitats pràctiques, actituds i altres components socials i de comportament per assolir una acció eficaç i satisfactòria.

Per afavorir l'adquisició d'una competència bàsica cal proporcionar a l'alumne experiències d'aprenentatge interdisciplinàries en les quals els coneixements i les habilitats interactuïn amb l'objectiu de donar una resposta adequada a la situació proposada. Per tant, és necessari fer una adequada selecció i combinació dels continguts curriculars, d'una o de diverses àrees o àmbits en el cas de l'ESO.

La selecció i la combinació dels continguts curriculars han de permetre que l'alumne pugui arribar a ser competent en el seu context social, i en què cal promoure'n l'autodeterminació com a mitjà per assolir una millor qualitat de vida i una millor satisfacció en l'estil de vida propi.

Els aprenentatges competencials es caracteritzen perquè són:

- Transferibles: es poden utilitzar en contextos diferents.
- Significatius i permanents: perduren i no s'obliden de seguida.

- Productius: permeten fer activitats que no són exclusivament repetitives.
- Funcionals: permeten resoldre problemes de la vida quotidiana.

L'organització curricular s'estableix en el [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre (per al segon cicle d'educació infantil), en el [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, i en el [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

La metodologia ha de permetre treballar els continguts de manera integrada, no fragmentats per àrees de coneixement, i relacionats amb contextos reals i problemes quotidians; ha de preveure tasques que comporten l'ús d'habilitats cognitives de complexitat variada, fomentar l'autonomia i l'autodeterminació dels alumnes, i que aquests siguin els protagonistes dels seus aprenentatges, i ha utilitzar recursos i materials diversos que els estimulin la curiositat i la creativitat.

En l'etapa de l'educació secundària obligatòria l'equip docent pot elaborar les programacions corresponents amb l'estructura de programes de diversificació curricular, d'acord amb el que determina l'article 18 del [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

3 Pla individualitzat

El pla individualitzat de cada alumne d'un centre d'educació especial ha de recollir les decisions de l'equip docent —amb la col·laboració de la família— sobre la planificació de mesures i suports que donaran resposta a les seves necessitats educatives i socials.

Les decisions educatives del PI han d'estar centrades en l'alumne, en el seu benestar, interessos i aprenentatge, i han d'incorporar els suggeriments i les propostes de la família.

Per a més informació, consulteu l'apartat *Plans individualitzats (PI)* del document "Concreció i desenvolupament del currículum a l'educació infantil i primària" o bé l'apartat *Plans individualitzats* del document "Concreció i desenvolupament competencial i l'orientació educativa a l'ESO".

4 Avaluació

La documentació acadèmica i els requisits formals de l'avaluació dels alumnes de l'educació bàsica en els centres d'educació especial es regeix per la normativa sobre el procediment, els documents i els requisits formals del procés d'avaluació a l'educació infantil, l'educació primària i a l'educació secundària obligatòria, respectivament.

Si un alumne finalitza l'etapa d'educació secundària obligatòria en un centre d'educació especial i assolix les competències, els objectius i els continguts bàsics de l'etapa, el

centre d'educació especial ha de sol·licitar, a la Direcció General d'Educació Infantil i Primària, l'expedició del títol de graduat en educació secundària obligatòria. A aquests efectes, el centre ha de trametre als serveis territorials o al Consorci d'Educació de Barcelona, en el cas de la ciutat de Barcelona, la sol·licitud d'expedició del títol, acompanyada de la còpia del document d'identitat i d'una còpia autenticada de l'expedient acadèmic de l'alumne i del pla individual. La Direcció General d'Educació Infantil i Primària ha de dictar una resolució en què s'autoritzi l'expedició del títol, amb l'informe previ de la Inspecció d'Educació, i ha de fer-ne els tràmits pertinents per a l'expedició.

5 Alumnes que comparteixen recursos dels centres d'educació especial i dels centres ordinaris

Els centres d'educació especial i els centres ordinaris del mateix àmbit territorial han de col·laborar per tal de compartir recursos, coneixement, experiències i materials didàctics i específics amb la finalitat d'oferir una atenció de qualitat als alumnes amb necessitats educatives especials i a les famílies, i facilitar un itinerari formatiu per als alumnes.

Aquesta col·laboració també ha de contribuir a desenvolupar els projectes educatius dels centres que hi participin en allò que faci referència a l'atenció als alumnes i la inclusió.

Els centres ordinaris i els centres d'educació especial, amb l'objectiu de proporcionar atenció especialitzada i o d'afavorir la socialització, la interacció i la comunicació entre iguals, podran coresponsabilitzar-se en l'atenció educativa dels alumnes amb necessitats educatives especials, si així s'estableix en el dictamen d'escolarització i en el pla individualitzat, d'acord amb la família i l'autorització prèvia dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona.

La col·laboració i coresponsabilització entre centres d'educació especial i centres ordinaris es coordina des de la comissió d'ordenació educativa de cadascun dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona, atenent les necessitats detectades pels serveis territorials o amb les prioritats i els programes institucionals que el Departament d'Ensenyament determini, i d'acord amb la disponibilitat pressupostària.

A fi de garantir la coherència i la complementarietat d'aquesta acció educativa conjunta entre un centre ordinari i un centre d'educació especial, cal que abans de l'inici de curs els professionals d'ambdós centres, conjuntament amb l'EAP, concretin mitjançant un pla individualitzat l'atenció que cal donar a l'alumne, les prioritats educatives, els establiments en què es duren a terme els suports acordats i els criteris per al seguiment i l'avaluació.

Correspon al director o directora del centre on l'alumne està matriculat aprovar el pla individualitzat. El responsable del seguiment de l'evolució de l'alumne i de la

coordinació del pla individualitzat ha de ser un mestre o mestra o un professor o professora del centre on l'alumne estigui matriculat.

En el seguiment de l'evolució d'aquests alumnes i en l'elaboració del pla individualitzat hi participen almenys un professional de cada centre i el professional de l'EAP corresponent.

Per als alumnes que comparteixen recursos de dos centres els és d'aplicació el que s'estableix a l'article 11 de la [Resolució ENS/505/2016](#), de 25 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2016-2017.

6 Programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial

Finalitat

Els programes de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta en centres d'educació especial tenen per finalitat afavorir l'adquisició d'habilitats funcionals que facilitin, a les persones que els cursen, participar en els diversos contextos on es desenvolupa la seva vida adulta, de la manera més autònoma possible.

En aquests programes els continguts es treballen de manera funcional, en situacions de la vida real i de manera diversificada per a cada un dels objectius.

Per donar resposta a l'apropament a l'àmbit laboral, els programes de diversificació curricular poden concretar-se en un projecte elaborat pel centre que, quan implica la realització d'activitats formatives en entitats del municipi en un període no superior al 40% de l'horari setmanal, comporta la tramitació d'un conveni entre el Departament d'Ensenyament i l'ajuntament corresponent.

Alumnes

Poden participar en aquests programes alumnes de 16 a 21 anys, escolaritzats en centres d'educació especial, que requereixin un suport continuat i sistemàtic per adquirir les habilitats necessàries per tenir la màxima autonomia possible en la vida quotidiana.

Organització

Aquests programes han de prioritzar continguts de tipus pràctic i fer servir recursos didàctics adequats a les característiques personals i socials dels alumnes. La finalitat d'aquests programes és facilitar la inclusió dels alumnes en entorns com més normalitzats millor.

En el projecte específic de cada programa de diversificació curricular per a la transició a la vida adulta convé explicitar el següent::

- a. Els àmbits curriculars que es treballen i les programacions, amb els objectius,

l'organització, la metodologia i els criteris de seguiment i avaluació dels alumnes.

- b. La distribució horària de les activitats dels alumnes i els professionals que les impartiran.
- c. Un pla individualitzat per a cada alumne que concreti:
 - la prioritització d'objectius per afavorir l'assoliment de competències d'autonomia i iniciativa personal;
 - les adaptacions de l'entorn que s'han de considerar;
 - els suports previstos.
- d. La intervenció orientadora amb relació a la família, que ha d'incloure:
 - informació i contrast amb les seves aportacions;
 - assessorament sobre els recursos que tenen a l'abast;
 - valoració de les expectatives familiars;
 - orientació per preparar un pla de futur;
 - temporalització del seguiment.

Acció tutorial

L'acció tutorial amb els joves que segueixen aquests programes ha de ser constant en el decurs del procés educatiu i s'ha de caracteritzar pel següent:

- ¿Identificar les manifestacions de l'alumne i orientar-les degudament.
- Donar suport als aspectes emocionals i afectius que facilitin millorar la relació amb l'entorn.
- Potenciar allò que pot ajudar l'alumne a identificar-se millor com a persona adulta.
- Establir coordinacions periòdiques amb les entitats col·laboradores, en el cas d'alumnes que realitzin activitats formatives fora del centre.
- ¿Col·laborar i cooperar amb les famílies en l'orientació de la vida adulta de l'alumne un cop finalitzi la seva escolarització.

Seguiment i avaluació

El seguiment i l'avaluació dels alumnes que cursen aquests programes s'ha de dur a terme de manera contínua i sistemàtica, i han de tenir en compte l'evolució funcional de cada un amb relació al seu pla individualitzat i amb relació a l'assoliment de les competències generals que preveu el programa.

En el cas dels alumnes que fan activitats formatives fora del centre, les entitats col·laboradores han de facilitar tota la informació necessària per a l'avaluació i per a la consegüent orientació del seu procés d'aprenentatge.

7 Programes de formació i inserció adreçats específicament a alumnes amb

necessitats educatives especials

Els programes de formació i inserció, en la modalitat de plans d'iniciació professional, es poden oferir en els instituts, en els centres educatius privats i en els establiments de formació de titularitat de l'Administració local o de qualsevol persona física o jurídica de caràcter privat.

Cada centre ha d'adaptar el desenvolupament del programa a les característiques dels alumnes que atén. Aquesta adaptació pot consistir a flexibilitzar-ne la durada, els continguts o ambdues coses:

- a. Fent programes de durada adaptada.
- b. Desenvolupant els continguts associats a aquelles unitats de competència del perfil professional que es considerin més adients per al col·lectiu destinatari, centrant-se en aquelles competències que els alumnes puguin cursar amb més garanties d'èxit.

Aquests programes estan regulats per la [Resolució ENS/1102/2014](#), de 21 de maig, per la qual s'estableixen els programes de formació i inserció per al curs 2014-2015, modificada per la [Resolució ENS/241/2015](#), de 9 de febrer.

Per a més informació dels programes i de la normativa específica, es pot consultar el document: "Programes de formació i inserció: desenvolupament i aplicació".

8 Centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR)

L'[article 81](#) de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que els centres d'educació especial poden desenvolupar els serveis i programes de suport a l'escolarització d'alumnes amb discapacitats als centres ordinaris que el Departament determini.

En el marc d'aquesta col·laboració, els centres d'educació especial poden desenvolupar programes específics de suport a l'escolarització als centres ordinaris dels alumnes amb necessitats educatives especials, en coordinació amb els serveis educatius. La comissió d'ordenació educativa de cadascun dels serveis territorials o, si escau, del Consorci d'Educació de Barcelona, n'avalua les propostes, i n'aprova l'aplicació als centres, la durada i l'avaluació en finalitzar el programa.

Els serveis territorials o el Consorci d'Educació de Barcelona han de revisar anualment els recursos i suports dels centres del seu territori per redistribuir-los en funció de les necessitats dels alumnes que s'han d'escolaritzar i dels que ja estan escolaritzats, i dels recursos disponibles.

Els serveis territorials només poden assignar als centres ordinaris de l'àmbit territorial els recursos de plantilla dels CEEPSIR que el Departament d'Ensenyament hagi destinat específicament a aquesta finalitat.

La revisió dels recursos dels CEEPSIR s'ha de fer de manera que, abans de l'inici de curs i acabat el procés de matrícula, els centres ordinaris siguin coneixedors dels recursos de què disposen i els CEEPSIR siguin coneixedors dels centres i els alumnes que han d'atendre.

Procediment per determinar els alumnes que han de rebre suport dels CEEPSIR

Els alumnes que poden rebre suport dels CEEPSIR són alumnes amb necessitats educatives especials, matriculats a l'escola ordinària, que han estat valorats per l'EAP.

Al dictamen o informe de reconeixement de les necessitats educatives que elabora l'EAP, en l'apartat dels suports o recursos que pot necessitar l'alumne, hi ha de constar el suport del CEEPSIR.

Els recursos i suports intensius que ofereixen els CEEPSIR han de tenir com a finalitat promoure l'autonomia i l'autodeterminació de l'alumne, establint estratègies organitzatives i metodològiques que fomentin la implicació i l'aprenentatge dels equips docents i del mateix centre per millorar la qualitat de la resposta educativa dirigida a tots els alumnes. Per aquest motiu, juntament amb la planificació del suport, se n'ha de planificar la retirada progressiva del recurs o suport, si escau.

En qualsevol cas, els serveis territorials o el Consorci d'Educació de Barcelona determinen els alumnes i els centres que han de rebre el suport, així com quin és el centre que el proveirà, i poden revisar també la continuïtat o la intensitat del suport del CEEPSIR, en funció dels informes dels EAP i de la Inspecció Educativa, i també la disponibilitat global del recurs en el territori.

9 Normativa d'aplicació (l'educació bàsica als centres d'educació especial)

- [Llei 12/2009](#), del 10 de juliol, d'educació (DOGC núm. 5422, de 16.7.2009)
- [Decret 299/1997](#), de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials (DOGC núm. 2528, de 28.11.1997)
- [Decret 181/2008](#), de 9 de setembre, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de l'educació infantil (DOGC núm. 5216, de 16.9.2008)
- [Decret 119/2015](#), de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (DOGC núm. 6900, de 21.6.2015)
- [Decret 187/2015](#), de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria (DOGC núm. 6945, de 28.8.2015)
- [Ordre ENS/193/2002](#), de 5 de juny, per la qual es regula la formació pràctica a centres de treball i els convenis de col·laboració amb empreses i entitats (DOGC núm. 3657, de 14.6.2002)
- [Ordre EDU/295/2008](#), de 13 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació a l'educació secundària obligatòria (DOGC núm. 5155, de 18.6.2008), modificada per l'[Ordre ENS/56/2012](#)

- , de 8 de març (DOGC núm. 6088, de 15.3.2012)
- [Ordre EDU/484/2009](#), de 2 de novembre, del procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació del segon cicle de l'educació infantil (DOGC núm. 5505, de 13.11.2009)
 - [Ordre ENS/164/2016](#), de 14 de juny, per la qual es determinen el procediment i els documents i requisits formals del procés d'avaluació en l'educació primària. (DOGC núm. 7148, de 23.6.2016)
 - [Resolució ENS/505/2016](#), de 25 de febrer, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matrícula d'alumnes als centres del Servei d'Educació de Catalunya i altres centres educatius, en els diversos ensenyaments sostinguts amb fons públics, per al curs 2016-2017 (DOGC núm. 7073, de 07.03.2016)
 - [Resolució ENS/1004/2016](#), de 18 d'abril, per la qual es determinen el calendari i els aspectes específics de la preinscripció per al curs 2016-2017 per als ensenyaments de batxillerat, batxillerat integrat amb música o dansa, cicles formatius de formació professional de grau mitjà i de grau superior, cursos d'accés a aquests cicles, programes de formació i inserció, cicles formatius d'arts plàstiques i disseny de grau mitjà i de grau superior, artístics superiors (art dramàtic, música, dansa, disseny i conservació i restauració de béns culturals), d'idiomes en escoles oficials d'idiomes, esportius, i els impartits en centres i aules de formació d'adults (DOGC núm. 7105, de 22.04.2016)